

Jaký by byl váš život, kdybyste znali přesné datum své smrti?

VĚŠTBA

ARGO

CHLOE
BENJAMINOVÁ

VĚŠTBA

**CHLOE
BENJAMINOVÁ**

ARGO

Mé babičce, Lee Krugové

PROLOG

Žena v Hester Street

1969

Varja

Varje je třináct.

Vyrostla o osm centimetrů a mezi nohama se jí objevily tmavé chlupy. Prsa má velká jako dlaň, bradavky připomínají růžové desetníky. Vlasy dlouhé do pasu má docela obyčejně hnědé – ne černé jako její bratr Daniel, ani zářivě světlé jako Simon, ani jí v nich neprobleskuje bronz jako Kláře. Ráno si vždycky uplete dva copy; líbí se jí, jak se pohupují u pasu, jako koňské ocasy. Nos po nikom nezdědila, nebo si to aspoň myslí. Avšak ještě než jí bude dvacet, dosáhne ten její stejné majestátní velikosti jako matčin jestřábí zoban. Zatím tomu ale nic nenasvědčuje.

Všichni čtyři se proplétají ulicemi své čtvrti: nejstarší Varja, jedenáctiletý Daniel, devítiletá Klára a sedmiletý Simon. Daniel je vede z Clinton Street k Delancey Street, kde zahrnou doleva do Forsyth Street. Pak to vezmou při okraji parku Sáry D. Rooseveltové a drží se ve stínu pod stromy. V noci zde často dochází k výtržnostem, ale teď, v úterý ráno, tady po víkendových protestech jenom tu a tam vospává skupinka mladých lidí, obličeje zabořené do trávy.

V Hester Street sourozenci ztichnou. Musejí nyní proklouznout kolem Goldova pánského a dámského krejčovství, které vlastní jejich otec, a ačkoli je s největší pravděpodobností nezahlédne – Saul se do práce vždy ponoří natolik, že okolí nevnímá, jako by jehlu nezapíchoval do lemu nohavice pánských kalhot, ale do látky, z níž je sám vesmír –, přesto by mohl ohrozit kouzlo tohoto

dusného červencového dne i nebezpečný a vzrušující cíl, za nímž se do Hester Street vydali.

Sedmiletý Simon je nejmladší, zato hbitý. Má na sobě džínové kraťasy po Danielovi, které mu nedrží v pase, protože je hubenější, než byl ve stejném věku jeho bratr. V ruce svírá látkový pytlík s čínským vzorem, stažený šňůrkou. Šustí v něm dolarové bankovky a do rytmu kovově cinkají mince.

„Kde to je?“ zeptá se.

„Myslím, že zrovna tady,“ odpoví Daniel.

Zvednou oči ke starému domu – k požárním žebříkům stoupajícím cikcak z patra do patra a tmným obdélníkům oken ve čtvrtém poschodí, kde údajně bydlí ta, za níž přišli.

„Jak se dostaneme dovnitř?“ zeptá se Varja.

Dům se tomu jejich až neuvěřitelně podobá, jenom je světle žlutý, ne hnědý, a místo šesti podlaží má čtyři.

„Asi zkusíme tenhle zvonek,“ navrhně Daniel. „Je do čtvrtého patra.“

„Jo,“ souhlasí Klára, „ale jaké číslo?“

Daniel vytáhne ze zadní kapsy zmačkanou účtenku. Když zvedne hlavu, je vidět, že se červená. „To nevím.“

„Danieli!“ Varja se opře o stěnu domu a rukou si ovívá obličej. Je bezmála pětatřicet stupňů, dost velké vedro, až ji ve vlasech svědí pot a sukně se lepí ke stehnům.

„Počkej vteřinu,“ řekne Daniel. „Něco vymyslím.“

Simon si sedne na asfalt; látkový pytlík, který drží mezi nohama, teď visí schlíple jako mrtvá medúza. Klára sáhne do kapsy pro karamelku. Než ji stihne rozbalit, dveře domu se otevrou a vyjde mladík. Má purpurové brýle a rozepnutou košili s kašmírovým vzorem.

Kývne na Goldovy. „Chcete dovnitř?“

„Ano,“ odpoví Daniel. „Chceme.“ Okamžitě se hrabe na nohy, ostatní za ním, hned vejde, a než se dveře zavrou, ještě stihne mla-

díkovi s barevnými brýlemi poděkovat; Daniel, jejich nebojácný, trochu neobratný vůdce, z jehož hlavy to celé vzešlo.

Minulý týden totiž čekal ve frontě na košer čínu v lahůdkářství Schmulkeho Bernsteina, kde si chtěl dát teplý koláček s vaječným krémem, který zbožňuje dokonce i v horku, a přitom vyslechl, co si před ním povídají dva kluci. Fronta byla dlouhá, a protože ventilátory svištěly maximální rychlostí, musel natahovat uši, aby slyšel, co si vyprávějí o ženě, která se na nějakou dobu usadila v nejvyšším patře domu v Hester Street.

Ještě když se Daniel vracel do Clinton Street číslo 72, srdce mu poskakovalo v hrudi. Klára a Simon na podlaze dětského pokoje právě hráli hady a žebříky a Varja si na horní palandě četla. Černobílá kočka Zoja ležela na radiátoru a vyhřívala se na sluníčku.

Daniel jim vyložil svůj plán.

„Nerozumím tomu.“ Varja si opřela špinavou nohu o strop. „Co přesně ta ženská vlastně *umí*?“

„Už jsem ti to řekl.“ Netrpělivý Daniel překypoval energií. „Má nadpřirozené schopnosti.“

„Co třeba dovede?“ zeptala se Klára a posunula hrací figurku na další políčko. První polovinu léta strávila tím, že – s nevalným úspěchem – trénovala Houdiniho karetní trik s gumičkou.

„Podle toho, co jsem slyšel,“ pokračoval Daniel, „vykládá karty. Co tě v životě potká – a jaký ho budeš mít. A ještě něco.“ Opřel se o rám dveří a naklonil se dovnitř. „Dokáže ti říct, kdy umřeš.“

Klára vzhledla.

„Nepovídej,“ zapochybovala Varja. „To nedokáže nikdo.“

„A co když jo?“ zeptal se Daniel.

„Pak bych to nechtěla vědět.“

„Proč ne?“

„Proto.“ Varja odložila knihu a nohy švihem přehodila přes okraj palandy. „Co když to bude špatná zpráva? Co když ti poví, že se nedožiješ ani dospělosti?“

„Pak by bylo lepší to vědět,“ namítl Daniel. „Abys do té doby všechno stihla.“

Chvilíčka ticha. Vtom se Simon rozesmál, až to s jeho hubeným tělem lomcovalo. Daniel zčervenal ještě víc.

„Myslím to vážně,“ řekl. „Já tam jdu. Tady v bytě už nevydržím ani den. Je tu nesnesitelně. Tak sakra, kdo jde se mnou?“

I tak by se snad nic nebylo stalo, kdyby léto právě nevrcholilo a neměli už půl druhého měsíce dusna, horka a nudy za sebou a vyhlídku na dalších šest přesně stejných neděl před sebou. V bytě nemají klimatizaci a letos – je léto roku 1969 – se všude kolem evidentně něco děje, jen ne u nich. Ve Woodstocku si lidi užívají drogy a alkohol, zpívají „Pinball Wizard“ a dívají se na film *Půlnoční kovboj*, který žádné z Goldových dětí nesmí vidět. Před klubem Stonewall Inn vypuknou nepokoje: protestující gayové a lesby vyvracejí parkovací automaty a demolují dveře, rozbíjejí okna a jukeboxy. Lidé se vraždí nejpršíšernějším způsobem, jaký si jen lze představit, chemickými výbušninami a puškami, co dovedou v jedné dávce vypálit pět set padesát kulek, a jejich obličej se v televizi v kuchyni Goldových k úděsu diváků objevují málem v přímém přenosu. „Do prdele, dyť voni choděj *po Měsíci*,“ poznamenal Daniel, který takový slovník právě začal používat, ovšem jen pokud ho od matky dělila bezpečná vzdálenost. Za atentát na Martina Luthera Kinga je odsouzen James Earl Ray a za atentát na Roberta Kennedyho Sirhan Sirhan; ale Goldovi celou tu dobu hrají drápky, házejí šipky nebo zachraňují Zoju z roury za kamny, o níž je zřejmě pevně přesvědčená, že je to její pravý domov.

Atmosféru nezbytnou pro tuto výpravu však vytvořilo ještě něco: fakt, že letos v létě všichni sourozenci drží při sobě tak, jak později už nikdy. V příštím roce Varja odjede s kamarádkou Avivou do hor Catskills a Daniel natolik propadne soukromým rituálům kluků z jejich čtvrti, že Kláru a Simona nechá napospas sobě samým. Ale v roce 1969 je tato čtveřice nerozlučná.

„Já jdu,“ prohlásila Klára.

„Já taky,“ připojil se Simon.

„A jak se k ní dostaneme?“ dělala si starosti Varja, která ve třinácti už ví, že nic není zadarmo. „Kolik za to chce?“

Daniel se zamračil. „Já to zjistím.“

Takhle to tedy začalo: jako tajemství, jako výzva. Jen díky požárnímu schodišti se vyhnuli mohutné postavě své matky, která kdykoli postřehla, že zase lenoší ve svém pokoji, hned po nich chtěla, aby pověsili prádlo nebo tu zatracenou kočku zase vytáhli z roury od kamen. Goldovi sourozenci se na ženu z Hester Street vyptávali po okolí. Majitel čarodějnického obchodu v čínské čtvrti o ní slyšel. Je chvíli tam a chvíli tady, vykládal Kláře, jezdí po celé zemi a věští. Klára už byla na odchodu, když majitel ještě zvedl prst, zmizel v zadní uličce a vrátil se s velkým svazkem čtvercového formátu. Z obálky *Knihy věštev* hledělo dvanáct očí obklopených symboly. Klára zaplatila šedesát pět centů a celou cestu domů ten poklad svírala v náručí.

I někteří z ostatních obyvatel domu číslo 72 v Clinton Street tu ženu znali. Paní Blumensteinová se s ní v padesátých letech setkala na fantastickém večírku, což vyprávěla Simonovi, zatímco seděl před domem na schodišti, kam právě vypustila svého psa. Knírač promptně vyprodukoval hovínko o velikosti granule, které po něm paní Blumensteinová neuklidila.

„Četla mi z ruky. Předpověděla, že budu žít dlouho, předlouho,“ dodala paní Blumensteinová a naklonila se k Simonovi, aby to zdůraznila. Zadržel dech; z paní Blumensteinové číselna staroba, jako by vydechovala devadesát let starý vzduch, který nabrala do plic jako dítě. „A vidíš, milej zlatej? Měla pravdu.“

Hinduistická rodina z pátého patra jí říkala *rišika*, jasnovidka. Varja zabalila do alobalu kus Gertiina kuglu a donesla ho Ruby Singhové, se kterou chodí do základní školy; na oplátku od ní

dostala porci indického máslového kuřecího kari. Při západu slunce pak seděly na požárním žebříku, klátily bosýma nohama a jedly.

Ruby o té ženě věděla všechno. „Před dvěma lety, to mi bylo jedenáct,“ začala Ruby, „onemocněla moje babička. První doktor nám řekl, že má problém se srdcem a že za tři měsíce umře. Ale druhý tvrdil, že je dost silná a že se uzdraví. Podle něj mohla žít ještě dva roky.“

Po Rivington Street se pod nimi právě s kvílením hnal taxík. Ruby otočila hlavu a s přimhouřenýma očima se zadívala na hladinu East River, zelenohnědou od špíny a odpadků.

„Hind má umřít doma,“ pokračovala. „V rodinném kruhu. Dokonce i tatínkovi příbuzní z Indie sem chtěli přijet, ale co jsme jim měli říct? Zůstaňte u nás dva roky? Pak se tatínek doslechl o rišice. Šel k ní a ona mu dala datum – den, kdy *dadi* umře. Postavili jsme babiččinu postel do předního pokoje tak, aby ležela hlavou na východní stranu. Zapálili jsme lampičku, bděli jsme u ní, modlili jsme se a zpívali jsme chvalozpěvy. Z Čandigarhu přiletěli tatínkovi bratři. Seděla jsem na podlaze spolu s bratrance a sestřenicemi. Bylo nás dvacet, možná víc. Když *dadi* zemřela 16. května, přesně jak *rišika* předpověděla, plakali jsme úlevou.“

„Nezlobili jste se?“

„Proč?“

„Protože vaši babičku nezachránila,“ vysvětlovala Varja. „Že nic neudělala, aby jí bylo líp.“

„*Rišika* nám dala šanci se s ní rozloučit. Za to jí nikdy nemůžeme být dost vděční.“ Ruby snědla poslední kousek kuglu a alobal přeložila napůl. „*Dadi* pomoci stejně nemohla. *Rišika* ví, co se stane, ale nemůže tomu zabránit. Není Bůh.“

„Kde je teď?“ zeptala se Varja. „Daniel slyšel, že bydlí v Hester Street, ale neví, v kterém domě.“

„To já taky ne. Pokaždé někde jinde. Je to bezpečnější.“

Z bytu Singhových k nim dolehla rána, pak křik v hindštině.

Ruby vstala a ze sukně si smetla drobečky.

„Jak to myslíš, bezpečnější?“ zeptala se Varja a také vstala.

„Po takové ženě lidi pořád jdou,“ řekla Ruby. „Po takové, co ví to, co ona.“

„Rubino!“ zavolala Rubyina matka.

„Musím jít.“ Ruby rychle proskočila oknem dovnitř a zavřela za sebou, takže Varje nezbylo než to do třetího patra vzít po požárním žebříku.

Překvapilo ji, že o té ženě ví tolik lidí, ale nedoslechli se o ní úplně všichni. Když se o věstkyni zmínila před muži s čísly vyteťovanými na pažích, kteří pracovali u Katze za pultem, v obavách na ni zůstali zírat.

„Děti,“ řekl jeden z nich. „Proč byste se měly do něčeho takového plíst?“

Pronesl to zostra, jako by si Varjin dotaz vyložil jako osobní urážku. To ji znervóznilo, takže popadla svůj sendvič a k tomu tématu se už nevrátila.

Adresu té ženy nakonec Danielovi dali právě ti kluci, jejichž hovor tehdy na začátku vyslechl. Uviděl je o víkendu na chodníku na Williamsburském mostě, kde se opírali o zábradlí a kouřili trávu. Byli starší než on – asi čtrnáctiletí, a tak se jen s jistým sebezapřením přiznal k tomu, že je poslouchal, a zeptal se, jestli vědí něco víc.

Klukům to očividně nevadilo. Ochotně prozradili číslo domu, kde ta žena údajně bydlí, ale jak si s ní dohodnout schůzku, nevěděli. Povídá se, řekli Danielovi, že tam musíš přijít s nějakým darem. Někdo tvrdí, že chce peníze, jiní usoudili, že těch má dost a je třeba vymyslet něco neobvyklého. Jeden kluk jí donesl zkrvavenou veverka, kterou našel u cesty; kleštěmi ji zvedl ze země, vložil do plastového sáčku a ten pak zavázal. Ale Varja namítla, že o takovou věc by nestál nikdo, dokonce ani jasnovidka, a tak nakonec

do stahovacího pytlíku všichni čtyři dali, co ušetřili z kapesného, a doufali, že to bude stačit.

Když Klára nebyla doma, Varja zpod její palandy vytáhla *Knihu věšteg* a vlezla si do postele. Ležela na bříše a četla si nahlas, aby slyšela, jak ta slova znějí: *haruspicie* (předpovídání z jater obětovaných zvířat), *ceromantie* (z tvaru ztuhlého vosku) a *rhabdomantie* (pomocí prutů či klacíků). Za chladných dnů větrík nadzvedával rodokmeny a staré fotografie, které přilepila na stěnu vedle své postele. Díky nim sleduje, jak se záhadně, neviditelně předávají charakteristické rysy: geny se někdy projeví, jindy zůstanou skryté a znovu se vynoří někdy později; dlouhé šlachovité nohy pradědečka Lva přeskočily Saula a objevily se u Daniela.

Lev připlul do New Yorku na parníku se svým otcem, obchodníkem s látkami, poté, co v roce 1905 při pogromu zabili jeho matku. Na Ellis Islandu oba absolvovali lékařskou prohlídku a výslech v angličtině, přičemž ani na okamžik nespustili z očí zvednutou železnou pěst ženy, která je lhostejně sledovala z moře, jež právě nechali za zády. Lvův otec opravoval šicí stroje; Lev pracoval v oděvním závodě jistého německého žida, který mu dovolil držet šabat. Lev se stal zástupcem ředitele a později ředitelem. V roce 1930 si otec se synem v suterénním bytě v Hester Street otevřeli vlastní podnik: Goldovo pánské a dámské krejčovství.

Varja dostala jméno po otcově matce, která až do odchodu do důchodu u Lva pracovala jako účetní. O prarodičích z matčiny strany toho ví ještě míň – jenom že babička se jmenovala Klára, stejně jako Varjina mladší sestra, a že v roce 1913 přijela z Maďarska. Ale zemřela, když Gertie, Varjině matce, bylo jen šest, a tak o ní mluví zřídka. Jednou se Klára s Varjou nepozorovaně vkradly do matčina pokoje a důkladně ho pročesaly: hledaly cokoli, co po prarodičích zbylo. Jako psi vycítily, že ty dva obklopuje tajemství, a nos citlivý na pach pletich a hanby je nasměroval k prádelníku, kam si Gertie ukládá spodní prádlo. V horní zásuvce našly lakovanou dřevěnou

skříňku se zlatým kováním. Štůsek zažloutlých fotografií uvnitř ukázal ženu malé postavy, s nakrátko ostríhanými černými vlasy, těžkými víčky a šibalským pohledem. Na prvním snímku stojí v trikotu a sukni, bok vystrčený do strany, a nad hlavou drží hůl. Na jiném jede na koni a prohýbá se dozadu, až jí vykukuje holé břicho. Na fotografii, která se Varje a Kláře líbí nejvíc, je ve vzduchu a za zuby visí na laně.

Dvě věci jim prozradily, že je to jejich babička. Tou první byla stará pomačkaná fotografie, ohmataná mastnými prsty, na níž stojí stejná žena s vysokým mužem a malým dítětem. Varja a Klára matku poznaly, přestože se za ta léta hodně změnila: tehdy se tlustými prstíčky sice ještě držela rodičů za ruce, v obličejí se jí ale zračil přesně ten ohromený výraz, jaký u Gertie často vidí i teď.

Klára skříňku zabrala i s celým obsahem.

„Patří mně,“ řekla. „Já se po ní jmenuju. A máma se tam stejně nikdy nedívá.“

Brzy se však ukázalo, že jsou na omylu. Hned druhý den po tom ránu, kdy Klára tajně odnesla lakovanou skříňku do ložnice a schovala ji pod horní palandu, se z ložnice rodičů ozvalo cosi jako zakrákorání, pak bylo slyšet matčiny rozzlobené otázky a Saulův tlumený hlas. Jakoukoli vinu popíral. Za pár chvil Gertie vtrhla do dětského pokoje.

„Kdo ji vzal?“ křičela. „Kdo?“

Stála, prudce dýchala a její široké boky bránily světlu, které z chodby do pokoje obvykle pronikalo. Klára se strachy div nerozbrečela. Když Saul odešel do práce a Gertie rozzlobeně odpochovala do kuchyně, vplížila se do pokoje rodičů a skříňku vrátila přesně na to místo, kde ji našla. Ale Varja věděla, že když Klára někdy zůstane v bytě sama, k fotografiím a k drobné ženě na nich se často vrací. Zírá na energii, která z té ženy vyzařuje, vnímá její osobní kouzlo a přísahá, že bude žít tak, aby své jmenovkyně byla hodna.

„Nerozhlížeš se tak nápadně,“ sykl Daniel. „Dělej, že sem patříš.“

Goldovi pospíchají nahoru po schodech. Ze stěn tu oprýskává béžová barva, chodby jsou tmavé. Když dojdou do čtvrtého patra, Daniel se zastaví.

„Co teď? Co navrhuješ?“ šeptá Varja. Dělá jí dobře, když si Daniel neví rady.

„Počkáme, až odtamtud někdo vyjde,“ rozhodne Daniel.

Ale Varje se čekat nechce. Tečou jí nervy, znenadání dostane strach a vykročí do chodby sama.

Myslela si, že magie dá o své přítomnosti nějak vědět, ale všechny dveře vypadají navlas stejně, mají poškrábané kliky – vlastně jsou to koule z mosazi – a liší se jen číslem. Na čísle *padesát čtyři* se uvolnila *čtyřka* a pootočila se do strany. Když se Varja ke dveřím přiblíží, slyší televizi nebo rozhlas: baseballový zápas. Jelikož předpokládá, že říšiku baseball nezajímá, couvne.

Ostatní sourozenci se mezitím rozprchli. Daniel stojí s rukama v kapsách u schodišťové šachty a hlídá dveře. Když Simon dojde k Varje u čísla čtyřiapadesát, stoupne si na špičky a čtyřku ukazovákem narovná. Klára se nejprve zatoulala opačným směrem, ale teď se k nim vrací. Provází ji vůně šamponu Breck Gold Formula, na nějž si Klára šetřila z kapesného několik týdnů; ostatní členové rodiny používají hnědý Prell, který se prodává ve stejné tubě z umělé hmoty jako zubní pasta. Varja se sice Kláře posmívá, protože za šampon by tolik peněz nikdy neutratila, ale zároveň jí závidí. Její sestra, jejíž vlasy voní po rozmarýnu a pomerančích, teď zvedne ruku a zaklepe.

„Co děláš?“ šeptá Daniel. „Kdoví, kdo tu bydlí. Třeba –“

„Co je?“

Hlas zpoza dveří je hluboký a nevrlý.

„Přišli jsme za tou ženou,“ zkusí to Klára.

Ticho. Varja zatají dech. Ve dveřích je špehyrka, menší než guma na konci tužky.

Na druhé straně dveří si někdo odkašle.

„Po jednom,“ rozkáže ten hlas.

Varja zachytí Danielův pohled. Že by se měli rozdělit, na to nejsou připraveni. Ale než můžou zkusit vyjednávat, zástrčka se odsune do strany a Klára – co si ta holka vlastně myslí? – překročí práh.

Nikdo neví jistě, jak dlouho je uvnitř. Varje připadá, že uběhly hodiny. Sedí opřená o stěnu, s koleny u hrudi, a myslí na pohádky: na čarodějnice, co unášejí děti, a ježibaby, které je jedí. Panika jí klíčí v břicho a stále roste. Pak se dveře náhle otevřou.

Varja se vydrápe na nohy, ale Daniel je rychlejší. Dovnitř do bytu není vidět, zato Varja slyší hudbu – že by mexická kapela? – a nějaký plechový zvuk, hrnec na sporáku.

Než za sebou Daniel zavře, podívá se na Varju a Simona. „Nedělejte si starosti,“ řekne.

Oni si je ovšem dělají.

„Kde je Klára?“ zeptá se Simon. „Proč se k nám nevrátila?“

„Pořád uvnitř,“ odpoví Varja, i když jí vrtá hlavou totéž. „Určitě tam budou, až vejdemo, Klára i Daniel. Nejspíš tam... na nás prostě čekají.“

„Byl to špatnej nápad,“ řekne Simon. Světlé vlasy mu tmavnou potem. Protože Varja je nejstarší a on nejmladší, cosi ji nabádá, že by se o něj měla starat, Simon pro ni však zůstává záhadou; asi mu rozumí jedině Klára. Simon mluví míň než ostatní. U večere obvykle sedí zamračený, zasněný. Ale je rychlý jako králík a taky tak mrštný. Když jdou vedle sebe do synagogy, Klára si někdy uvědomí, že je najednou sama. Simon ji jenom předběhl nebo se za ní opozdil, to ví, ovšem pokaždé má pocit, že právě beze stopy zmizel.

Když se dveře zase pohnou a pootevřou, Varja mu položí ruku na rameno. „V pohodě, Sy. Jen běž přede mnou, já tu budu držet hlídku. Dobře?“